

УДК 37.091.12:005.963.2-051:316.485.26(4)

РОБОТА ТЬЮТОРА В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА РОЗВИТОК У ПОРІВНЯННІ З КРАЇНАМИ ЄС

Олена Шершньова

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького***Анотація:**

Статтю присвячено аналізу роботи тьютора в навчальному процесі в умовах російської агресії проти України. Розглянуто роль тьюторської підтримки у забезпеченні безперервності освіти під час воєнних дій, зокрема в умовах дистанційного та змішаного навчання. Проаналізовано психологічні, соціальні та освітні виклики, з якими стикаються учні та студенти в умовах війни, а також методи, які застосовують тьютори для підтримки емоційного стану учнів, адаптації до нових умов та подолання освітніх прогалин. Особливу увагу приділено використанню цифрових технологій, що дозволяють забезпечувати ефективну тьюторську підтримку навіть у кризових ситуаціях. Зроблено висновки про необхідність підвищення кваліфікації тьюторів для роботи в умовах війни та поствоєнної відбудови освітньої системи України.

Ключові слова:

тьюторська підтримка; навчальний процес; війна; російська агресія; дистанційне навчання; емоційна підтримка; адаптація учнів; перспективи розвитку.

Resume:

Shershnova Olena. Tutor's work in the educational process: perspectives and development in comparison with EU countries.

The article is devoted to the analysis of the tutor's work in the educational process in the conditions of Russian aggression against Ukraine. The role of tutoring support in ensuring the continuity of education during military operations, in particular in the conditions of distance and mixed learning, is considered. The psychological, social and educational challenges faced by students in the conditions of war, as well as the methods used by tutors to support the emotional state of students, adapt to new conditions and overcome educational gaps, are analyzed. Particular attention is paid to the use of digital technologies that allow providing effective tutoring support even in crisis situations. Conclusions were made about the need to improve the qualifications of tutors for work in the conditions of war and post-war reconstruction of the educational system of Ukraine.

Key words:

tutor support; educational process; war; Russian aggression; distance learning; emotional support; student adaptation; development prospects.

Постановка проблеми. Сучасні виклики у сфері освіти вимагають впровадження нових підходів до організації навчального процесу, серед яких важливе місце посідає діяльність тьютора. Тьюторська підтримка є невід'ємною частиною освітніх систем багатьох країн Європейського Союзу, де тьютор виступає як наставник, консультант і координатор навчальної діяльності студентів. В Україні ж роль тьютора досі перебуває на етапі становлення, що породжує низку проблем і дискусій.

З одного боку, зростає потреба у впровадженні індивідуалізованого підходу до навчання, особливо в умовах діджиталізації та дистанційної освіти. З іншого боку, бракує чітко визначених стандартів діяльності тьюторів, а їхній функціонал часто залишається розмитим і неоднозначним. У результаті система підготовки фахівців до виконання тьюторських функцій в Україні значно поступається європейським моделям.

Актуальність проблеми зумовлена також потребою у гармонізації української освітньої системи з європейськими стандартами, що передбачено стратегічним курсом інтеграції України до ЄС. Вивчення досвіду європейських країн у сфері тьюторства, зокрема Великобританії, Фінляндії, Нідерландів, дозволяє не лише окреслити перспективи розвитку цієї професії в Україні, а й сформулювати практичні рекомендації для її ефективного впровадження.

Таким чином, проблема дослідження полягає у виявленні шляхів адаптації успішних європейських практик тьюторства до умов української освіти з урахуванням сучасних

викликів, що стоять перед системою навчання, та потреб студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль тьютора в освітньому процесі привертає дедалі більше уваги дослідників як в Україні, так і за кордоном. Це зумовлено актуальністю індивідуального підходу до навчання, діджиталізації освіти та зростанням ролі менторства в професійному становленні студентів.

У країнах ЄС тьюторська діяльність має усталені традиції. У роботах британських вчених, таких як J. Ecclestone і M. Biesta, наголошується, що тьютор сприяє розвитку автономії студентів, формуванню їхньої здатності до самостійного навчання та ухвалення рішень. У дослідженнях фінських авторів (наприклад, T. Sahlberg) вказується на інтеграцію тьюторства в систему освіти, орієнтовану на учня. Нідерландські фахівці, такі як A. van der Werf, підкреслюють значення тьютора у побудові індивідуальних траєкторій навчання. Дослідження в Німеччині акцентують увагу на тому, що тьютор також виконує функцію психологічного наставника, допомагаючи студентам долати навчальні труднощі та стрес.

В Україні тема тьюторства залишається недостатньо дослідженою, хоча зростає кількість публікацій, що аналізують перспективи його впровадження. У роботах українських вчених (С. Гончаренко, Т. Волкова) тьютор розглядається як агент інновацій у сфері освіти. Наголошується, що впровадження тьюторства може сприяти покращенню якості навчання, особливо в умовах дистанційної освіти. Статті

Л. Ковальової та О. Бондаренко аналізують основні проблеми: відсутність нормативної бази, низький рівень підготовки фахівців і недостатня мотивація викладачів до виконання функцій тьютора.

У дослідженнях О. Локшиної та О. Сухомлинської вказується, що адаптація європейських підходів до українських умов потребує зміни організаційних структур у навчальних закладах і підготовки відповідних кадрів. Дослідження D. Laurillard звертають увагу на важливість тьюторської підтримки в цифрових середовищах, що є актуальним для України через активне впровадження дистанційної освіти. Роботи українських авторів (Ю. Кравченко, І. Романюк) акцентують на потребі інтеграції тьюторської діяльності в програми професійної підготовки педагогів.

Аналіз публікацій свідчить про те, що тьюторство як освітній феномен має значний потенціал для розвитку в Україні, але для його ефективного впровадження необхідно врахувати як успішні практики країн ЄС, так і локальні особливості національної системи освіти.

Формулювання цілей статті. Мета статті – дослідити особливості тьюторської діяльності в навчальному процесі, порівняти практики її впровадження в Україні та країнах Європейського Союзу, а також визначити перспективи розвитку тьюторства в контексті інтеграції України до європейського освітнього простору.

Відповідно до аналізу літератури та мети сформульовано наступні завдання:

- окреслити основні функції та роль тьютора в сучасному навчальному процесі;
- дослідити еволюцію поняття «тьютор» у міжнародному та українському контекстах;
- оцінити переваги та недоліки різних підходів до тьюторства в європейських системах освіти;
- порівняти організацію тьюторської діяльності в Україні та країнах ЄС.

Чітко сформульовані цілі та завдання дозволяють структуровано підійти до вирішення проблеми, піднятої у статті, та сприятимуть отриманню практично значущих результатів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Війна в Україні призвела до дестабілізації в багатьох аспектах суспільного життя. Однією з найбільш уразливих галузей стала освіта, яка не встигла стабілізуватися після випробування глобальною пандемією. Навчальні заклади, змушені адаптуватися до обмежень та загроз, стикнулися із завданням гарантувати безпеку, надійність та доступність освіти в найскладніших умовах.

Повномасштабна агресія Росії проти України спричинила значні руйнування, змусила

учасників освітнього процесу переїжджати в межах країни або виїжджати за кордон. Рятуючись від війни, мільйони українських жінок з дітьми виїхали за межі країни. Спочатку головним завданням було дати дітям відчуття безпеки та не втратити освітню складову, перебуваючи в новій країні.

Вторгнення також призвело до знищення українських освітян на тимчасово окупованих територіях. Навчання в Україні проходить в умовах блекаутів та під сильним психологічним тиском. Сьогодні освітній процес в Україні триває на фоні постійних сирен і обстрілів, а багато дітей втратили можливість навчатися. Перед країною стоїть ряд викликів, серед яких – забезпечення доступу до освіти в умовах війни та вимушеної міграції.

Втім, вже третій навчальний рік розпочався для українських школярів та студентів у воєнних реаліях під звуки повітряних тривог. В умовах війни освітній процес зазнав значних змін і за формою і за змістом. Ведення бойових дій, руйнування закладів освіти країною-агресором, щоденна загроза життю через російські ракетні обстріли – все це негативно впливає на освіту та призводить до порушення права на її здобуття.

Війна стала джерелом стресу для всіх учасників освітнього процесу, що призвело до погіршення умов навчання та викладання. Освітня система в умовах воєнного стану перебуває у постійному пошуку нових методів навчання, інноваційних форм організації освітнього процесу, а також ефективних педагогічних та інформаційних технологій. Важливо зазначити, що в цей непростий час самі освітяни активно шукають шляхи вирішення проблем в організації навчання. Особливого значення набуває створення комфортного освітнього середовища для дітей, які зазнали психологічних травм через війну.

Тож як в умовах сьогодення знайти баланс між безпекою освітнього процесу та його якістю? На сьогодні навчальний процес в Україні відбувається офлайн, онлайн або змішано. Форми навчання в закладах освіти визначають обласні військові адміністрації на місцях з урахуванням безпекової ситуації. В Україні з 24 лютого 2022 року очне навчання здобувачів освіти стало неможливе, тому в умовах війни дистанційне навчання стало єдиною доступною формою в системі освіти. Відповідно до Закону України «Про освіту» статті 571 щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації, зазначено, що здобувачам освіти, які в умовах воєнного стану, в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку були вимушені змінити місце проживання, місце навчання, незалежно від місця

їх проживання (перебування) на час особливого періоду гарантується організація освітнього процесу в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі, що є найбільш безпечною для його учасників.

Особлива увага під час освітнього процесу має бути приділена психологічній підтримці школярів та здобувачів вищої освіти, їхньому фізичному та емоційному стану. Війна в Україні є стресом для всіх учасників освітнього процесу. За таких умов істотно погіршились умови викладання та здобуття освіти. Функціонування системи освіти в умовах воєнного стану характеризується інтенсивним пошуком нових підходів до навчання, інноваційних форм організації освітнього процесу, ефективних педагогічних та інформаційних технологій. Варто зазначити, що в цей складний час і самі освітяни стали більш активно вести пошук шляхів вирішення проблем в організації навчання здобувачів освіти. В умовах війни важливого значення набувають питання створення комфортного освітнього середовища та організації освітнього процесу, особливо для тих дітей, які отримали психологічну травму.

На допомогу у вирішенні цього питання може прийти тьюторська технологія – це така педагогічна технологія, яка базується на суб'єкт-суб'єктному, компетентнісному, діяльнісному, культурологічному і гуманістичному підходах і заснована на взаємодії досвідченого і недосвідченого, на діалозі. Хоча такої професії ще немає в національному класифікаторі, у Новій українській школі працюють багато вмотивованих педагогів, які вже зараз можуть бути потенційними тьюторами. Тьютор – це порівняно нова професія для українського освітнього простору.

Система тьюторської підтримки бере свій початок з епохи середньовічних університетів. Відомі європейські університети, такі як Оксфорд і Кембридж, мали наставників, які супроводжували студентів у процесі навчання. Наставник (або тьютор) допомагав не лише у вивченні предметів, але й у соціальній адаптації студентів до університетського життя.

Впродовж XX століття тьюторство почало розвиватися як окрема професійна діяльність у багатьох країнах Європи, особливо у Великій Британії, де ця система стала невід'ємною частиною вищої освіти. Інші країни ЄС поступово переймали цей досвід, адаптуючи його до власних освітніх систем. Розвиток тьюторства в країнах Західної Європи можемо розглянути на прикладі деяких стран.

Велика Британія залишається лідером у розвитку тьюторської підтримки. Університети активно використовують систему тьюторства для зниження рівня академічного відсіву студентів.

Тьютори допомагають не лише в навчанні, але й у розвитку «soft skills» – комунікативних та управлінських навичок.

Німеччина також активно розвиває систему тьюторської допомоги, особливо у вищих навчальних закладах. Зокрема, у рамках програм підтримки студентів з інших країн. Тьютори сприяють інтеграції студентів у навчальний процес та допомагають їм адаптуватися до німецької освітньої системи.

Франція приділяє велику увагу тьюторській підтримці у середніх навчальних закладах. Особлива увага надається роботі з учнями, які мають труднощі у навчанні або походять із соціально незахищених верств населення.

Також прикладом можуть бути країни Східної Європи такі як Польща, Чехія, Угорщина та країни Балтії, активно впроваджують тьюторські програми як частину реформування своїх освітніх систем. Основними завданнями тьюторів у цих країнах є:

- підвищення успішності учнів;
- зменшення нерівності в доступі до якісної освіти;
- підготовка студентів до міжнародних освітніх стандартів.

У Польщі, наприклад, програми тьюторської підтримки активно впроваджуються в рамках національних освітніх реформ. Вони спрямовані на підтримку талановитих учнів, а також на допомогу тим, хто має труднощі у навчанні.

Можна помітити різницю у роботі тьюторської допомоги в Україні та країнах ЄС, але, у той же час, система підтримки тьюторів в освіті активно розвивається як в Україні, так і в країнах Європейського Союзу (ЄС). Однак існує ряд суттєвих відмінностей у підходах, нормативно-правовій базі, фінансуванні та інтеграції тьюторської діяльності в освітні процеси. У нашій державі тьюторство перебуває на етапі становлення, і часто виконує функцію підтримки учнів у навчанні, особливо в умовах переходу на нові освітні стандарти (НУШ). Зазвичай, тьютори працюють з учнями, які мають труднощі в навчанні, або з дітьми з особливими освітніми потребами. У країнах ЄС тьюторство є невід'ємною частиною освітнього процесу, де акцент робиться на розвитку критичного мислення, самостійності та персоналізованому навчанні. Тьютори часто працюють не лише з академічними труднощами, а й допомагають у розвитку кар'єрних та соціальних навичок.

Також відчутна різниця у нормативно-правовій базі, законодавство нашої країни ще не повністю врегульовує діяльність тьюторів. Тьюторська підтримка офіційно передбачена переважно для інклюзивної освіти, але стандарти підготовки та сертифікації тьюторів залишаються

недосконалими. На відміну більшості країн ЄС (наприклад, Німеччина, Фінляндія, Франція) мають чітко визначені стандарти роботи тьюторів, які регулюються на державному рівні. Тьютори отримують офіційну педагогічну або психологічну освіту, а їхня діяльність контролюється відповідними освітніми установами.

Використання цифрових платформ для тьюторської допомоги тільки набирає обертів, і часто це ініціатива приватних освітніх центрів. В ЄС цифрові технології є важливою частиною тьюторської діяльності. Наприклад, у Фінляндії широко використовуються платформи для моніторингу успішності учнів та забезпечення зворотного зв'язку між учнем, тьютором та батьками. Також звернемо увагу на фінансування тьюторської підтримки: в країнах ЄС фінансування відбувається на державному рівні, а в деяких країнах діють додаткові грантові програми для підтримки тьюторів. Наприклад, у Скандинавських країнах тьюторство є важливим елементом державної освітньої політики. В нашій країні фінансування тьюторської допомоги здебільшого обмежене або покладається на приватні ініціативи та батьківські кошти. Державні програми фінансування охоплюють лише інклюзивні школи.

У багатьох країнах (наприклад, у Великій Британії чи Нідерландах) тьютори працюють як окрема категорія педагогічних працівників, що забезпечує якісний індивідуальний супровід учня на всіх етапах навчання. Незважаючи на всі відмінності, в нашій країні відбувається інтеграція тьюторської допомоги в освітній процес. Тьютори часто працюють поза межами основної системи освіти або на добровільних засадах. В державних школах їхні функції можуть виконувати класні керівники, психологи чи соціальні педагоги.

Причинами розвитку тьюторської підтримки в Україні є:

- інклюзивна освіта: впровадження інклюзії в навчальних закладах вимагає більш індивідуалізованого підходу до учнів з особливими освітніми потребами;
- перехід на нові освітні стандарти: Нова українська школа (НУШ) передбачає впровадження компетентнісного підходу та розвиток м'яких навичок, де тьютори відіграють ключову роль;
- зростання попиту на індивідуальне навчання: у зв'язку з розвитком дистанційного навчання та популярністю альтернативних форм освіти (наприклад, домашнє навчання або навчання в приватних школах), роль тьюторів стає більш затребуваною.

Тьютор – це така людина, яка може допомогти іншій особі зрозуміти саму себе. Ми часто несвідомо, не знаючи теоретичних основ тьюторингу, є мотиваторами, натхненниками чи людиною, яка в потрібний час підтримає, надасть допомогу для вирішення певних задач. Тьютор – це наставник, який супроводжує дитину в процесі навчання, а також допомагає їй вирішувати пов'язані з ним проблеми. Він підтримує свого підопічного та сприяє його всебічному розвитку. Тьютор – це педагог, який розвиває в дитині вміння обирати напрям навчання, предмети, розуміти свої бажання та потреби. Він вчить дітей ставити цілі та досягати їх, не боятися реалізувати мрії. За оцінками фахівців, у майбутньому тьюторство відіграватиме ключову роль у початковій та середній школах і допоможе зробити навчання більш індивідуальним для дітей.

Подібне формулювання породжує питання – чим роль тьютора відрізняється від ролі звичайного педагога або батьків? На відміну від них, професійний наставник мотивує учня й допомагає йому розставити пріоритети.

Тьютор – це педагог нового формату, педагог іншої школи, яка тільки формується на теренах України. Тьюторство – запозичений досвід із британської системи освіти, який бере свій початок у 18 ст. з Кембриджського університету. Практика тьюторства в нашій країні спостерігається лише останні 10 років. Є різні інтерпретації, функції та ролі в такій роботі, але завжди це – про індивідуальний супровід дитини, підтримку та менторство, видиму та невидиму допомогу, співпрацю з її батьками. В 2011 році в Україні була сформована Асоціація тьюторів, а в 2016 році Міністерством освіти України було проведено захід, який називався «Школа тьюторської майстерності», мета якого – ознайомитися з присутністю тьюторства в країні та визначитися з його подальшим розвитком. Популярність тьюторства в Україні набуває переважно у приватних освітніх закладах, але поступово починає переходити й у безкоштовну державну освіту.

Нині поняття тьюторство більше асоціюється з дистанційним навчанням, оскільки ми маємо можливість обговорювати з тьютором зміст курсу, оцінювати завдання з виконання, отримати допомогу в плануванні роботи. Тьютор виконує роботу з утримання рівноваги між навчальним процесом, особистим та повсякденним життям тьюторанта, щоб той не відволікався на неважливі обставини, а був повністю занурений у навчання.

Тьюторинг – це метод індивідуальної турботи про підопічного, що базується на взаєминах «майстер-учень» та завдяки інтегрованому

підходу до розвитку людини має на меті повну реалізацію її потенціалу.

Існує два види тьюторингу: науковий, і той, що розвиває. Перший більше скерований на роботу зі старшою дитиною, чи студентом, другий вид – на розвиток сильних сторін, розкриття характеру, розвитку впевненості в собі тощо. У своїй роботі тьютор використовує різні форми тьюторської підтримки:

- індивідуальний супровід: розробка персоналізованих навчальних планів, регулярне консультування та підтримка учня;
- групові сесії: робота з групами учнів, які мають схожі освітні потреби;
- онлайн-тьюторство: тьюторська підтримка через онлайн-платформи, яка особливо актуальна в умовах дистанційного навчання.

Тому, аналізуючи діяльність тьютора в освітньому та виховному процесі, можна визначити наступні його ролі:

- організатора навчальної діяльності та середовища, в якому здобувач освіти має можливість самостійно визначати свої освітні цілі та засоби, вибудовувати індивідуальну траєкторію навчання;
- консультанта (допомагає здобувачу освіти визначати та досягати своїх життєвих та пов'язаних з ними освітніх цілей);
- сприяє розробці індивідуальної освітньої програми;
- забезпечує самовизначення здобувача освіти стосовно процесу навчання та його окремих елементів;
- допомагає визначитися з використанням результатів навчання у подальшому професійному розвитку;
- наставника (супроводжує здобувача освіти по його індивідуальній траєкторії розвитку, організуючи умови для рефлексії точок самовизначення: успіхів і невдач в отриманні бажаних результатів, способів та засобів їх досягнення).

Окрім цього, можна виокремити наступні функції тьютора:

- науково-методичне забезпечення реалізації освітніх програм із застосуванням дистанційних освітніх технологій;
- дистанційне викладання навчальної дисципліни;
- організаційно-технічний супровід взаємодії з групою здобувачів освіти.

Технології тьюторського супроводу допомагають організувати роботу з особистим інтересом (потребою) здобувача освіти та переведенням індивідуального інтересу учня в ініціювання конкретної діяльності, яка можлива як освітня або соціальна проба здобувача освіти.

Особливість тьюторських технологій полягає ще й у тому, що вони дозволяють тьютору посилити індивідуальний ресурс учня зовнішніми (соціальними) ресурсами, тобто тьютор стає своєрідним «посередником» між здобувачами освіти та можливостями «світу», «соціуму». Але в арсеналі тьютора є і цілий пакет технологій, які активно використовуються в педагогічній психології (запитання-відповіді технології, технології рефлексивних сесій, технології активного слухання, технології модерації і т. д.).

У сучасній системі освіти сьогодні йдеться, перш за все, не стільки про педагогів, які офіційно працюють на посаді «тьютор», скільки про педагогів, які мають тьюторські компетентності, тобто володіють технологіями тьюторського супроводу.

Різноманітність функцій і завдань тьютора у дистанційному навчанні, а також специфіка його компетенцій зумовлюють необхідність спеціальної додаткової підготовки таких фахівців.

При цьому, попри видиму простоту, професія тьютора складається з багатьох обов'язків. Враховуючи, що фахівець працює з учнями молодших класів, випускниками шкіл і навіть з вихованцями інклюзивних навчальних закладів, індивідуальний підхід до роботи з конкретною дитиною вимагає гнучкого коригування педагогічних методів. Напрямок цих змін безпосередньо залежить від поставлених цілей і головне, характеру підопічного.

Тьюторство у початковій школі допоможе виявити інтереси дітей, їхню схильність до певних наук: математики, історії, літератури. Фахівець уважно ставиться до вибору дитини, непомітно формує навколо неї середовище, де таланти сильніше розкриватимуться. Це робить дітей більш щасливими, впевненими у собі, стимулює вчитися та прагнути кращого. Тьютор у початковій школі або під час роботи зі старшокласниками або зі здобувачами вищої освіти виконує безліч завдань. Тьютор для тьюторанта (дитина (учень, учениця), що займається із взаємообраним тьютором протягом визначеного циклу занять) стає «містком» між школою та сім'єю учня, допомагає налагодити порозуміння з учителями або викладачем. Він допомагає у майбутньому уникнути помилкового вибору професії, розкриває приховані таланти. Основні завдання сучасного тьютора:

- вивчає характеристики дітей, поведінку та інші важливі моменти;
- бере участь у складанні навчального графіка;
- стає посередником між учнем та педагогічним колективом школи;
- знає повну програму навчання, за необхідності допомагає батькам правильно

планувати канікули, відпустку, готуватися до здачі заліків;

- обговорює з учителями проблеми, що виникають у підопічного під час навчального процесу;
- присутній під час здачі екзаменаційних робіт, надалі аналізує результати, щоб допомогти дитині заповнити прогалини у знаннях та підвищити успішність;
- допомогти школяру та батькам обрати індивідуальний шлях навчання;
- сформував навколо дитини сприятливе середовище, в якому кожна хвилина приносить користь;
- виключає «формальні» заняття, які не несуть практичної користі;
- намагається підібрати предмети, які добре розвивають інтелект, навички та вміння дитини;
- стежить за успішністю, темпом розвитку, аналізує прогалини у знаннях, за необхідності повертаючись до певних тем чи предметів;
- планує час дитини, залишаючи можливість займатися хобі, відвідувати додаткові заняття та гуртки;
- намагається звільнити час для підготовки до заліків, складає індивідуальний графік складання тестів, контрольних робіт (з урахуванням успішності);
- за необхідності включає у навчальну програму творчі заняття, додаткові уроки за низького темпу успішності;
- допомагає старшокласникам визначитися із можливою професією, обрати справу до душі.

Тьюторство у початковій школі відбувається у формі дружнього спілкування та гри. З більш «дорослими» підопічними досвідчений фахівець у роботі поєднує психологічні навички, педагогічний досвід, цікаву рефлексивну техніку.

Існує кілька моделей роботи індивідуального тьютора. Але найбільш популярною з них є діяльність у форматі приватного викладання – вона об'єднує в собі психологічну підтримку та допомогу з навчанням. Крім цього, у сферу відповідальності тьютора входить:

- виявлення здібностей вихованця та їх вдосконалення;
- організація ефективного навчання в індивідуальному темпі учня;
- супровід дитини у процесі навчання та його підготовка до здачі іспитів;
- об'єктивне оцінювання досягнень підопічного;
- взаємодія з викладачами, вихователями та батьками.

Стати тьютором може хто завгодно, незалежно від професії. Однак, вагому перевагу мають люди з професійною педагогічною освітою. Обумовлено це тим, що вони володіють не тільки профільними знаннями, але й ефективними методами викладання. Окрім диплома фахівець повинен мати безліч якостей, серед яких варто виділити відповідальність, дисциплінованість і психологічну стійкість.

Вони допомагають тьютору дотримуватися балансу між суворим контролем за діями тьюторанта та наданням йому свободи – він повинен м'яко направляти дитину й ненав'язливо коригувати її помилки. Сприяє цьому й ораторське мистецтво. Завдяки йому, викладач може створити необхідну дружню атмосферу та зробити процес навчання захопливим і простим для сприйняття. До інших, не менш важливих якостей, необхідних для плідної роботи тьютором, варто віднести:

- активність. З нею без уваги не залишиться жоден з найменших нюансів роботи;
- оптимістичність. Цей фактор дозволяє швидко налаштувати вихованця на потрібний, позитивний лад;
- аналітичний підхід. Дає можливість виявити проблему та знайти оптимальний метод її вирішення;
- спокій. Дозволяє підібрати індивідуальний підхід до будь-якої дитини;
- розвинена інтуїція та емпатія. Ці якості необхідні для кращого розуміння учня;
- творчі здібності. Допомагають створити цікаву атмосферу під час занять.

До перспектив розвитку тьюторської діяльності в Україні можна віднести:

Підготовку кваліфікованих тьюторів через університетські програми та курси підвищення кваліфікації. Інтеграція тьюторської системи в державні школи як частина освітнього процесу. Поширення тьюторських послуг у позашкільній освіті, включаючи центри розвитку та освітні хаби.

Висновки. Основоположим чинником на шляху до успіху є зв'язок між тьютором та вихованцем. Швидко налагодити його дозволяє щира любов до дітей, яка сприяє взаєморозумінню та підвищенню авторитету вчителя в очах учня, що головне завдання системи підвищення кваліфікації на сьогодні полягає у наданні допомоги педагогам у формуванні нової професійної ролі, у освоєнні ними технологій тьюторського супроводу та впровадженні цих технологій у практику роботи освітніх установ.

Робота тьюторів в Україні та країнах ЄС має схожі цілі, але різниться в контексті інтеграції, фінансування та регулювання. Для України

важливим завданням є адаптація європейського досвіду тьюторства, вдосконалення нормативної бази та підвищення якості підготовки фахівців, що дозволить покращити рівень освітньої підтримки учнів.

Усупереч наявним перешкодам, українська освіта обов'язково стане сильнішою після теперішніх випробувань, ключем до відновлення сподівань і можливостей для майбутнього кожного громадянина України, допомагатиме людям знайти своє місце в нових реаліях, буде

основою прогресу та розвитку нації, фундаментом її майбутнього.

І під час війни, і після її завершення головним завданням освітньої галузі є і буде забезпечення якості освіти на всіх рівнях. Для підвищення якості навчання не потрібно чекати кращих часів. Тому освітяни України ніколи не припиняли впровадження новачій, зокрема й зараз, коли в країні війна. Вони застосовують інноваційні методи, прийоми, проводячи заняття в укриттях, з пунктів незламності, просто неба.

Список використаних джерел

- Гарань, Н., & Зінченко, Г. (2020). Тьюторський супровід освітнього процесу в умовах розвитку ІКТ. *Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві: зб. матер. конференції*. 165–167. Київ.
- Ковальчук, О.В. (2019). *Тьюторство в системі освіти України: теорія і практика*. Київ: Педагогічна преса.
- Костюк, І. (2018). Хто такий тьютор?: особливості та перспективи нової професії. *Директор школи*, 3–4, 11–13.
- Шершньова, О.В. (2024). Роль тьюторства в Україні під час дистанційного навчання учнів молодших класів в умовах воєнного стану. *У The Teaching, Learning, Medical and Psychological Support as Challenges of 21st Century: Preschool, Secondary, Extracurricular, Vocational, Higher and Postgraduate Education: 2nd International Conference (pp. No. 21tts1)*. Варшава, Польща: East European Association of Scientists. <https://doi.org/zenodo.12343031>
- Шершньова, О. В. (2023). Роль тьюторства в Україні в умовах російської збройної агресії. Кращі практики розбудови Європейських студій в умовах російської збройної агресії: *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції*. (pp. 114). Київ: Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції.

Відомості про автора:

Шершньова Олена Володимирівна
elena.sher2013@gmail.com

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2024-2-33-107-113

Матеріал надійшов до редакції 10. 11. 2024 р.
Прийнято до друку 30. 11. 2024 р.

References

- Haran, N., & Zinchenco, H. (2020). Tutor support of the educational process in the context of ICT development. *Current Issues of Continuing Education in the Information Society: Conference Proceedings*, 165-167. Kyiv. [in Ukrainian]
- Kovalchuk, O.V. (2019). *Tutoring in the educational system of Ukraine: Theory and practice*. Kyiv: Pedagogical Press. [in Ukrainian]
- Kostiuk, I. (2018). Who is a tutor?: Features and perspectives of the new profession. *School Director*, 3-4, 11-13. [in Ukrainian]
- Shershnova, O. V. (2024). The role of tutoring in Ukraine during distance learning of elementary school students in the context of martial law. In *The Teaching, Learning, Medical and Psychological Support as Challenges of the 21st Century: Preschool, Secondary, Extracurricular, Vocational, Higher and Postgraduate Education: 2nd International Conference (pp. No. 21tts1)*. Warsaw, Poland: East European Association of Scientists. <https://doi.org/zenodo.12343031> [in Ukrainian]
- Shershnova, O. V. (2023). The role of tutoring in Ukraine during Russian armed aggression. *Best Practices for the Development of European Studies during Russian Armed Aggression: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (pp. 114)*. Kyiv: Ukrainian Association of European Integration Educators and Researchers. [in Ukrainian]

Information about the author:

Shershnova Olena Volodymyrivna
elena.sher2013@gmail.com

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State
Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2024-2-33-107-113

Received at the editorial office 10. 11. 2024.
Accepted for publishing 30. 11. 2024.